

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

**ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ, ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ**

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΟΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΟΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ**

**ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ**

**ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
1927**

ΤΕΥΧΟΣ Α΄ ΚΑΙ Β΄.

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Η ΚΑΡΑΜΠΕΡΙΑ

ΥΠΟ

ΝΕΣΤΟΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΤΣΗ

Θὰ ἐνθυμῶνται ἴσως πολλοὶ ἀκόμη τὴν κλάσιν ἐκείνην τῶν ἀνθρώπων ἣτις ἔζη ἐν Ἰωαννίνοις μέχρι τοῦ 1895 ὅλως ἰδιόρρυθμον βίον, ἣ ὁποία τὰς μὲν ἐργασίμους ἡμέρας ἐτρέπετο περὶ τὰ χειρωνακτικὰ ἔργα, εἴτε περιποιουμένη τὰ λαχανικὰ τῶν μποστανίων σκάπτουσα καὶ σκαλιζουσα, εἴτε ἐργαζομένη εἰς τὰ τσαρουχάδικα καὶ ταμπάκικα· τὰς δὲ ἑορτάς, ἀμφοριμῶσα διὰ τὴν αὔριον, πᾶν ὅ,τι εἶχε κερδίσει καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα, ἐδαπάνῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἐνδεδυμένη τὴν λευκὴν καὶ λάμπουσαν ἐκ καθαριότητος φουστανέλαν καὶ φοροῦσα ὑπερηφάνως στραβὰ τὸν ἐπίσης λευκὸν πάνινον σκουῖφον, ὅπταν δὲν ἠσχολεῖτο εἰς τὸν πετροπόλεμον μετὰ τὰ Τουρκόπουλα εἰς τοὺς λόφους τοῦ *Τζίμη* ἢ εἰς τὰ *Λακκώματα*, ἐκάθητο, τὸ δεῖλι ἐκάστης Κυριακῆς, κατὰ ὀμάδας (παρέας) εἰς τὰ *Ἑβραϊκὰ* μνήματα περὶ τὰ σπητάλια ἢ εἰς τὰ περὶ τὰ προάστεια ρακοπωλεῖα, καὶ ἐτραγῶδει δημοτικὰ λυρικὰ ἢ βακχικὰ ᾄσματα ἢ κοινὰ ἢ αὐτοσχέδια τῆς ἰδίας στιγμῆς. Συνήθως διηρεῖτο ἡ παρέα εἰς δύο χορούς καὶ ἐπενόει σιχουλάκια κατ' ἐρωταπόκρισιν. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ὀφείλονται τὰ *λιανοτράγουδα*, τὰ ὁποῖα περιεῖχον ὅλαι αἱ παλαιότεραι συλλογαὶ ᾄσμάτων, καὶ τὰ ὁποῖα ἐτραγῶδουντο ὑπὸ πάντων.

Ἡ τάξις αὕτη εἶχε μεγάλην ἀναλογίαν μετὰ τοὺς Μποἴμ τῶν Παρισίων, διαφέρουσα ὅμως οὐσιωδῶς κατὰ τοὺς πόθους, καὶ τὰ εὐγενῆ ἰδεώδη. Γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Τσοῦρηδες* καὶ *Μπαντίδοι*, εἶχε πολλὰς ἀρετάς, ὅλον τιμότητα, ἰδεώδεις πόθους, ἀκρατον πατριωτισμὸν καὶ ἱπποτικὸν χαρακτήρα. Διεκρίνετο δὲ κατ' ἐξοχὴν διὰ τὸ μῖσός της κατὰ τῶν Τούρκων, μεθ' ὧν συνεπλέκετο βοηθοῦσα τὰ χριστιανόπουλα εἰς τὸν πετροπόλεμον. Πολλάκις ἐλάμβανον μέρος καὶ ἄνδρες Τούρκοι. Ὅσακις δὲ ἡ Χωροφυλακὴ (τσαντάριδες) ἐπεχείρει νὰ τοὺς καταδιώξῃ, ἤνουντο οἱ διαμαχόμενοι καὶ ἔτρεπον αὐτὴν εἰς φυγὴν.

Κατὰ τὸν πετροπόλεμον οἱ πέριξ λόφοι ἦσαν πεπληρωμένοι θεατῶν, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὰς θυρυβάδεις φωνὰς των ἐνεθάρρυνον καὶ παρώρμων τοὺς λιποψυχούοντας. Οἱ μαχόμενοι πρῶτον μὲν ἐπολέμουν μετὰ λίθους προβάλ-

λυντες ἀντὶ ἀσπίδος τὴν κάππαν (κοντοτζοῦπι)· ὅταν δ' ἐπλησίαζον ρίπτοντες τὰς κάππας ἐλάμβανον τὸ κοντόξυλον (μαγκοῦραν) καὶ ἤρχιζον τύπτοντες καὶ τυπτόμενοι, ἕως οὗ κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου διελύοντο, ἂν μὴ πρότερον τὰ Τουρκόπουλα δὲν ἐτρέποντο εἰς φυγὴν.

Ἡ τάξις αὕτη ἤρξατο ἐλαττουμένη ἀπὸ τοῦ 1866 καὶ βαθμηδὸν ἐξέλιπε, διότι εἰς πᾶσαν ἐπανάστασιν ἐλάμβανε μέρος, ὡς καὶ εἰς τὸν ἀτυχῆ πόλεμον τοῦ 1897. Τελευταῖον λείψανον εἶχε παραμείνει ὁ Τζάρας, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀπέθανε μετὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῶν Ἰωαννίνων.

Ποῖον εἶνε τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως *μπαντίδος*, οἱ σοφοὶ μας διδάσκαλοι θὰ μᾶς τὸ εἶπουν μίαν ἡμέραν, ὅταν καταπαύσῃ ἡ γλωσσικὴ διαμάχη, ἣτις ἐξεδίωξε βαθμηδὸν ἐκ τῶν σχολείων μας πᾶσαν περὶ τὰ πάτρια ἔρευναν, καὶ ἀφεθῶσιν ἀπερίσπαστοι εἰς τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων. Τὸ καθ' ἡμᾶς, καίτοι ἀναρμοδίους, σπεύδομεν νὰ δηλώσωμεν—διότι δὲν ὑπάρχει Ρωμηὸς ὅστις νὰ μὴ ἔχῃ ἰδέαν περὶ οἰουδήποτε πράγματος—ὅτι ἡ λέξις *μπαντίδος*, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μὲ τοὺς Ἰταλοὺς *banditi*. Ἴσως εἶνε λείψανον τῶν μισθοφορικῶν ἐθελοντικῶν ταγματίων, τὰ ὁρῶν κατήρτιζε καὶ συνεκράτει ἡ Ἐνετία ἄλλοτε.

Μεταξὺ τῶν κερμάτων τῶν *μπαντίδων*, σώζεται τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον, ὅπερ ἀναγραφεῖτο μέχρις ἐσχάτων εἰς πᾶσαν διασκέδασιν ὑπὸ τῶν εὐθυμούντων καὶ τῶν ὀργανοπαικτῶν (γύφτων) καὶ ὅπερ ἀντικατεστάθη δυστυχῶς δι' ἄλλων ἐνδεικτικῶν τοῦ ἐκφυλισμοῦ καὶ τῆς μαλθακότητος. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ κερματίας μας, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὰ γυμνάσια, κανονίζει τὸ βῆμά του μὲ τὸ «*Κ'κούνα, Γκαραγκούνα*», ἢ μὲ τὸ «*βάρκα θέλω ν' ἄρματώσω κτλ.*» δι' αὐτῶν φρονηματίζεται τὸ πλῆθος καὶ ἀνδρίζεται ὁ ἐθνικὸς στρατός!! Τό, «*Μαύρ' εἶν' ἡ νύχτα ἕς τὰ βουνὰ*» ἢ τὸ «*Στὴ μέση τὸ σπαθί μου κτλ.*» ἂν δὲν ἐλησμονήθησαν, ἐρρίφθησαν ὁμοῦ εἰς τὸν κάλαθον τῶν ἀχρήστων! Οὕτω τοῦλάχιστον φρονεῖ ἡ νέα γενεὰ νὰ διαπλάσῃ τὸν ἐθνικὸν χαρακτήρα.

Τὸ κερματὶ τῆς *Καραμπεριάς*, ὅπερ ἀπέστειλεν ἡμῖν ὁ ἐκ τῶν προκρίτων τῆς νήσου Ἰωαννίνων κ. Λάππας, δημοσιεύομεν ὡς διαγράφων σελίδα τινὰ τοῦ εὐθύμου βίου τῶν *μπαντίδων* ἢ *τσούριδων*. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ τίτλος τοῦ *μπαντίδου* ἐθεωρεῖτο εὐγενέστερος τοῦ *τσούρη*.

Καραμπεριά ξεκίνησε νὰ πάη γὰ τὸν Πόρο
 κυττάζον τῆς σακκούλης των δὲν εἶχανε κυτόρο¹.
 Ἐμπῆκαν ἵστὸ κρασοπουλεῖο τοῦ Πέτρον τοῦ Τζαβέλλα,
 ἤπῃσαν ρακὶ τῆς φάμπρικας γιομίζουν μὲ βαρέλλα

¹) κερματίον.

ἐπῆραν κι' ἓνα φόρτωμα παληὸ κρασί λιασμένο
 γυρεύ' νὰ τὸν πληρώσουνε, δὲν ἔχουν τσακισμένο.
 Τοῦ ἄκαναν ἓνα μόλογο γιὰ ἕξι δεκαπέντε
 πιστεύω νὰ μὴν τᾶλαβε οὔτε μ' εἴκοσι πέντε.
 Τὰ φόρτωσαν, τὰ πήγανε, τὰ δώσαν τοῦ Νησιώτη,
 κι' ὄσο νὰ πᾶν' σιὸ σκάλωμα τοὺς ἔμειν' ἓνα μπότι.
 Ἐμπήκανε σιὸ σκάλωμα κι' ἐβγήκανε σιὸ χάνι
 καὶ ἔστρώθησαν σιὸν πλάτανο νὰ πρῶνε καὶ νὰ φᾶνε.
 Εἶχαν μεζέδες λογασιτοὺς ἄγγούρια καὶ νιομάτια
 καὶ κολοκύθια ἄγουρα καὶ ρεπανοσαλάτια.
 Πέρονον φαγιὰ μιὰ σκοταριά, γκιόσα μιὰ παληογίδα,
 ὄρκο σᾶς κάνω σιὸν θεὸ χειρότερη δὲν εἶδα.
 Ἀρχίνησαν νὰ τραγωδοῦν ὄλοι μὲ τὴν ἀράδα
 τραγούδια καραμπέρικα ὄλα μὲ νοστιμάδα.
 — Γυιὰ μας, κρασοπατέριδες νὰ ζήση τὸ κρασί μας
 > Καὶ τὴν ἀμέθυγη ζωὴ νὰ χαίρωντ' οἱ ἐχθροὶ μας.
 — Καλῶς νὰ σ' εὔρω, Φρίγκα μου — Καλῶς τὸ Μπιλιμπίλη
 > κορώνα τῆς Καραμπεριάς τῶν κρασοπατέρων στήλη.
 — Εἶδα προφῆς ἔσιον ὕπνο μου πῶς πνέγκα σιὸ βαγένι,
 > νὰ ξέρετε μωρὲ παιδιά, πολὺ κρασί θὰ γένη. ...
 — Εἶδα κι' ἐγὼ πῶς ἔβρέθηκα μέσα σὲ μιὰ νταβέρονα
 > καὶ κολυμποῦσα σιὸ κρασί ἐνὶ μιᾷ μεγάλῃ στέρνα.
 — Θέ μου μεγαλοδύναμε, ριζιὰ μεγάλη σ' κάνω
 > σ' ἓνα βαγένι μὲ κρασί, ἐπάνω νὰ πεθάνω.
 — Θέ μου, ἐφέτο τὰ κρασιὰ χιλιάδες ν' ἀθγατίσουν.
 > βαγένια, στέρνης καὶ καδιὰ ὄλα νὰ ξεχειλίσουν.
 — Θέ μου μεγαλοδύναμε, μιὰ χάρι σοῦ ζητάω
 > νὰ γείν' ἡ λίμνη μας κρασί κ' ἐγὼ νὰ κολυμπάω».

Σηκώθηκαν νὰ φύγουνε, λογαριασμὸ ζητᾶνε,
 καὶ σᾶν τὸν ἔφερ' ὁ χαιζῆς τὰ ἔξοδα τηρᾶνε
 βρῆκαν τὰ ἔξοδα πολλὰ κι' ἀπάνω στοὺς καυγάδες
 νὰ κι' ὁ Νησιώτης ἔρχεται γυρεύει τοὺς παράδες.
 Καὶ τὸ Νησιώτη καὶ Χαιζῆ γιὰ νὰ τοὺς ἡσυχάσουν
 ὑπόσχοντ' ἀπ' τὰ Γιάνναινα τὰ χρήματα νὰ μπάσουν.
 Στέλλουν γραφὴν σιὰ σπήτια τους πῶς βρίσκονταὶ σιὸ χάνι
 ὄλοι γυιεροὶ καὶ σήγουροι καὶ πίνουν καὶ γλεντάνι...